

Međunarodni program *Courants du Monde* 2005. i specijalizirani tečaj Arhivska teorija i praksa, Pariz, Francuska, 14. studenoga – 3. prosinca 2005.

U Parizu je od 14. studenoga do 3. prosinca 2005. u organizaciji *Maison des cultures du Monde* (Kuće kultura svijeta) održan program *Courants de Monde* (Aktualna strujanja u svijetu). Program je ove godine okupio 138 sudionika iz cijeloga svijeta, stručnjaka s različitih područja kulture. U tri tjedna trajanja program je bio podijeljen tako da su prva i posljednja dva dana zajednička, dok su u ostale dane sudionici sudjelovali u specijaliziranim grupnim tečajevima, odnosno radili prema individualno organiziranom programu, ovisno o prijašnjem dogovoru. Osim specijaliziranoga tečaja Arhivska teorija i praksa program *Courants du Monde* ove je godine organizirao i sljedeće tečajeve: Financiranje i ekonomija kulture; Kulturna politika i njezina uprava; Metode upravljanja projektima u knjižnicama; Elektronički izvori u knjižničarstvu; Zaštita baštine, i to posebno u arheologiji, arhitekturi i urbanizmu; Organiziranje kazališnih predstava i spektakla na otvorenom.

Program *Courants du Monde* utemeljen je 1992. Isprva je bio namijenjen državljanima srednje i istočne Europe, no zahvaljujući svom uspjehu proširio se 1994. prema državama u porječju Mekonga, 1995. prema Latinskoj Americi, a od 1999. otvoren je za sudionike iz cijeloga svijeta. Od svoga nastanka ugostio je više od 1560 sudionika iz 121 zemlje, te tako inicirao stvaranje važne, međunarodne mreže stručnjaka s područja kulture. U sklopu ovoga programa tečaj namijenjen arhivistima održava se redovito od 1999.

*Maison de Cultures du Monde*¹ glavni je nositelj organizacije programa *Courants*, a samu ustanovu i program financiraju Ministarstvo kulture i komunikacija te Ministarstvo vanjskih poslova Republike Francuske, Grad Pariz i Francuska Alijansa.

U uvodnom, zajedničkom dijelu programa – nakon svečanoga otvaranja, predstavljanja svih sudionika i zajedničkoga ručka – sudionici su upoznati s francuskom kulturnom politikom i organizacijom Ministarstva kulture i komunikacija. Drugoga dana zajedničkoga programa različite direkcije i službe Ministarstva kulture i komunikacija održale su tematska predavanja s ciljem predstavljanja i približavanja svojih projekata i prioriteta.

Specijalizirani tečaj Arhivska teorija i praksa započeo je 16. studenoga, a okupio je 22 arhivista (2 – Alžir, 2 – Bugarska, Čad, Finska, Hrvatska, Italija, 2 – Kanada, Litva, Poljska, Portugal, Rumunjska, Rusija, 2 – Senegal, Sejšeli, Slovačka, Španjolska, Vanuatu i Velika Britanija). Dvotjedni tečaj održavao se u organizaciji Ureda za obrazovanje Direkcije francuskih arhiva pod voditeljstvom Jean-Pierre Defrancea. Program tečaja bio je podijeljen u dvije tematske cjeline:

1. Spisovodstvo i upravljanje tekućim i međuarhivima
2. Obrada dokumenata i evolucija difuzije arhivskoga gradiva zahvaljujući informatičkim mrežama.

Na samom početku tečaja sudionici su upoznati s organizacijom arhivske službe u Francuskoj te ustrojem i radom Nacionalnoga arhiva Francuske. Organiziran je i zanimljiv posjet Muzeju povijesti Francuske, smještenom u Hotelu Subise, dijelu kompleksa Nacionalnoga arhiva Francuske, te Centru za starije arhivsko gradivo (*Centre historique des Archives Nationales/CHAN*).

Važno je napomenuti da su u održavanju tečaja osim francuskih i pozvanih predavača iz nekoliko europskih zemalja aktivnu ulogu imali i sami polaznici. Naime, prije dolaska u

---

¹ Više o ovoj ustanovi na adresi: www.mcm.asso.fr

Pariz svi smo bili pozvani pripremiti izlaganja prema vlastitom izboru a u okviru teme tečaja i dostavljenoga programa. U konačnici je to rezultiralo s dodatnih 15 izlaganja, koja su bila uvrštena u program tečaja. Svakodnevno sudjelovanje polaznika sa svojim izlaganjima pridonijelo je interakciji i diskusijama, koje su se znale nastaviti i nakon službenoga završetka dnevnoga programa.

Unutar prve tematske cjeline, koja se bavila spisovodstvom te upravljanjem tekućim i međuarhivima, predstavljeni su uvjeti upravljanja tekućim i međuarhivima središnje državne uprave Francuske i Katalonije (Španjolska) na primjeru Centra za suvremeno arhivsko gradivo (*Centre des archives contemporaines/CAC*) u Fontainbleauu i Arhiva Katalonije u Barceloni. Istoga je dana na primjeru Svjetske zdravstvene organizacije iz Ženeve predstavljen način upravljanja spisima i tekućim arhivom jedne velike, nevladine organizacije, rad koje podrazumijeva prikupljanje dokumentacije iz predstavništava diljem svijeta. Poludnevni posjet Ministarstvu vanjskih poslova omogućio je polaznicima upoznavanje s globalnim sustavom upravljanja tekućim i međuarhivima ovoga ministarstva. Spisovodstvo unutar samih službi Ministarstva, kao i u francuskim veleposlanstvima i konzulatima diljem svijeta, organizirano je profesionalno i odgovorno. Arhivska služba Ministarstva organizirana je unutar Direkcije arhiva u kojoj osim Povijesnoga arhiva, Diplomatskoga arhiva te centara u Nantesu i Colmaru djeluje i Odjel za tekuće i međuarhive. Ovaj odjel gradivo redovito preuzima od centara za gradivo i dokumentaciju (*Centres d'archives et de documentation/CAD*), koji postoje unutar svake službe i direkcije Ministarstva, odnosno u svakom francuskom veleposlanstvu i konzulatu u svijetu, te funkcioniraju kao pisarnica svake službe zadužena za praćenje životnoga ciklusa pojedinoga dokumenta. Jedinostvenim klasifikacijskim planom obuhvaćene su sve službe Ministarstva i diplomatska predstavništva, a rokovi čuvanja gradiva i postupci s gradivom do njegove predaje u Odjel za tekuće i međuarhive definirani su i poštuju se bez iznimke.

Osim Ministarstva vanjskih poslova polaznici tečaja upoznati su i s organizacijom upravljanja spisima u Ministarstvu pravosuđa, u Arhivu kojega je zaposleno 17 osoba, od kojih je 6 arhivista. No, na žalost, ovo upoznavanje nije održano u prostorima Ministarstva već u predavaonici. Primjena elektroničkoga upravljanja dokumentima (*gestion électronique des documents/GED*) u svim fazama životnoga ciklusa dokumenta jedan je od poslova povjeren arhivistima ovoga Ministarstva. Predstavljen je program *Message*, razvijen isključivo za potrebe spisovodstva ovoga ministarstva.

Kao posebno zapažene dane unutar prve tematske cjeline, prema osobnom mišljenju, potrebno je istaknuti dan posvećen vrjednovanju gradiva i izradi popisa gradiva s rokovima čuvanja, koji su pripremili Rosine Cleyet-Michaud i Vincent Doom, ugledni francuski arhivisti, te dan sinteze prve tematske cjeline, proveden s Jean-Daniel Zellerom, voditeljem Arhiva Sveučilišne bolnice u Ženevi.

Druga se tematska cjelina, posvećena obradi dokumenata i evoluciji difuzije arhivskoga gradiva, zahvaljujući informatičkim mrežama uglavnom bavila izradom obavijesnih pomagala u elektroničkom obliku i francuskim iskustvima na tom planu. Predstavljen je razvoj jezika XML i DTD, specifičnih za arhivistički opis, te iskustva stručnjaka iz CHAN-a, gdje se od 2001. bave izradom elektroničkih obavijesnih pomagala. Osim primjera iz CHAN-a predstavljena su iskustva departmanskih arhiva Côte d'Or i Mayenne te Centra za prekomorsko arhivsko gradivo Nacionalnoga arhiva Francuske (*Centre des Archives d'Outre-Mer/CAOM*) na području objavljivanja elektroničkih obavijesnih pomagala te digitalizacije arhivskih fondova u svrhu njihove on-line dostupnosti.

Tijekom ove tematske cjeline organiziran je cjelodnevni posjet Departmanskom arhivu u Yvelinesu, kraj Versaillesa, koji je prije nekoliko godina dobio novu, velebnu zgradu. U

izgradnji su rabljene najnovije tehnologije, pa sam izgled, opremljenost i uređenost spremišta i radnih prostora oduševljava posjetitelja. Specifičnost su ovoga arhiva dvije čitaonice. Prva, nazovimo je klasična, služi za uporabu svih vrsta i oblika gradiva pohranjenoga u ovom arhivu. U drugoj čitaonici sva su radna mjesta opremljena radnim jedinicama na kojima korisnici mogu pretraživati, upotrebljavati ili kopirati sve sadržaje dostupne na Intranetu ovog arhiva, bilo da je riječ o elektroničkim obavijesnim pomagalima ili digitaliziranim fondovima i zbirkama, kao što su matične knjige, katastar i dr. Također ovdje je korisnicima omogućen i pristup Internetu, ali on je ograničen isključivo na web stranice domaćih i stranih arhivskih ustanova i arhivističkih udruženja. Na žalost, niti jedna web stranica naših hrvatskih arhiva nije u vrijeme moga posjeta bila na popisu stranica kojima je omogućen pristup.

Na kraju specijaliziranoga tečaja predstavljeni su rezultati uvođenja elektroničke uprave u Francuskoj, a i posljedice koje će se zbog te promjene odraziti na organizaciju i rad arhivske službe.

Posljednja dva dana programa održana su u *Maison des cultures du Mond*, gdje su se ponovno okupili svi sudionici programa *Courants*. Pretposljednega dana održavani su sastanci prema zemljopisnoj pripadnosti, a cilj je bio omogućiti sudionicima iz istih podneblja razmjenu iskustava s područja svojih djelovanja i problema na koje nailaze. Zajedničko zatvaranje programa, održano posljednjega dana, predstavljalo je sintezu cjelokupnoga Programa. Izabrani predstavnici iz svih održanih specijalističkih tečajeva u kraćim su izlaganjima iznijeli svoje dojmove, rezultate rada svoje grupe te primjedbe i pohvale organizatorima. Ovogodišnji program ocijenjen je vrlo uspješnim, a jedine zamjerke odnosile su se na trajanje, koje je prema mišljenju sudionika prekratko.

Ivana Prgin